

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

© 2015 БУДЬКО О. В.

УДК 657.1

Будько О. В.

Моделювання системи обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку

Метою статті є обґрунтування моделі системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання, яка передбачає виявлення взаємозв'язків її складових та підвищення достовірності і повноти інформації, що формується у відповідних її підсистемах, для розробки ефективних управлінських рішень. У результаті дослідження було визначено модель обліково-аналітичного забезпечення, яка відповідає інформаційним потребам сталого розвитку суб'єкта господарювання. Вказано, що її основа буде базуватися на теоретичних, методологічних, організаційних, методичних та технологічних складових, які визначаються тенденціями розвитку суспільно-економічних відносин. Побудовано модель системи обліково-аналітичного забезпечення, за якою визначено суть її складових та зв'язки між ними. Перспективою подальших досліджень є розробка моделей кожного елемента системи обліково-аналітичного забезпечення, які визначають якість її функціонування в умовах сталого розвитку.

Ключові слова: моделювання, сталий розвиток, система обліково-аналітичного забезпечення, методологія, організація

Рис.: 4. **Бібл.:** 20.

Будько Оксана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри, кафедра обліку і аудиту, Дніпродзержинський державний технічний університет (вул. Дніпробудівська, 2, Дніпродзержинськ, 51918, Україна)

Email: bisnescon@ukr.net

УДК 657.1

UDC 657.1

Будько О. В. Моделирование системы учетно-аналитического обеспечения субъектов хозяйствования в условиях устойчивого развития

Целью статьи является обоснование модели системы учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития субъектов хозяйствования, которая предусматривает выявление взаимосвязей ее составляющих и повышение достоверности и полноты информации, формирующейся в соответствующих подсистемах, для разработки эффективных управленческих решений. В результате исследования определена модель учетно-аналитического обеспечения, которая соответствует информационным потребностям устойчивого развития субъекта хозяйствования. Указано, что ее основа будет базироваться на теоретических, методологических, организационных, методических и технологических составляющих, которые определяются тенденциями развития общественно-экономических отношений. Построена модель системы учетно-аналитического обеспечения, по которой определена суть ее составляющих и связи между ними. Перспективой дальнейших исследований является разработка моделей каждого элемента системы учетно-аналитического обеспечения, которые определяют качество ее функционирования в условиях устойчивого развития.

Ключевые слова: моделирование, устойчивое развитие, система учетно-аналитического обеспечения, методология, организация.

Рис.: 4. **Библ.:** 20.

Будько Оксана Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой, кафедра учета и аудита, Днепродзержинский государственный технический университет (ул. Днепростроевская, 2, Днепродзержинск, 51918, Украина)

Email: bisnescon@ukr.net

Budko O. V. Modeling the System of Accounting and Analytical Support of Economic Entities in the Context of Sustainable Development

The article aims to provide a rationale for a model of the system of accounting and analytical support of the sustainable development of economic entities which presupposes singling out the interrelations of its components and enhancement of the accuracy and completeness of information formed in the corresponding subsystems in order to develop effective managerial decisions. The study allowed determining a model of accounting and analytical support which meets the information needs of the sustainable development of an economic entity. The article specifies that its basis will be formed by the theoretical, methodological, organizational, and technological components which are determined by trends in the development of socioeconomic relationships. The article describes the constructed model of the system of accounting and analytical support that enabled establishing the essence of its components and connections between them. Prospects for further research consist in the development of models for each of the elements of the system of accounting and analytical support which determine the quality of its operation in the context of sustainable development.

Keywords: modeling, sustainable development, system of accounting and analytical support, methodology, organization

Pic.: 4. **Bibl.:** 20.

Budko Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department, Department of Accounting and Audit, Dniprodzержynsk State Technical University (2 Dniprobudivska St., Dniprodzержynsk, 51918, Ukraine)

Email: bisnescon@ukr.net

Вступ. В умовах формування нового типу суспільства, для якого характерний розвиток транснаціонального бізнесу, тісний взаємозв'язок окремих сегментів економіки, підвищення гнучкості та інтегрованості бізнес-процесів,

значну роль на шляху адаптації національної системи бухгалтерського обліку до змінюваних інформаційних потреб відіграє моделювання. Побудова моделей дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між явищами, оціни-

ти і спрогнозувати майбутні результати розвитку системи в умовах сталого розвитку.

Сталий розвиток розглядається як тривалий економічний розвиток, що ґрунтується на поєднанні та збалансуванні інтересів суб'єктів господарювання, споживачів і суспільства в цілому. Цей розвиток передбачає збалансоване, зрівноважене, якісне зростання економічних, екологічних і соціальних параметрів держави, забезпечуючи прогрес суспільства в усіх його сферах.

Це означає, що модель системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку повинна враховувати взаємозв'язок і взаємозалежність складових сталого розвитку через ідентифікацію її як основи інформаційного забезпечення системи управління сталим розвитком підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми моделювання бухгалтерського обліку розглядали у своїх працях такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: В. В. Євдокимов [3], В. М. Жук [4], О. І. Кольвах [5], Н. М. Малюга [7], Т. Г. Маренич [8], Р. С. Рашитов [12], М. І. Сидорова [13], Я. В. Соколов [14], О. А. Шапошніков [16], М. М. Шигун [17], Л. Ф. Шилова [18], В. А. Шпак [19] та інші науковці.

Аналіз наукових досліджень щодо питань моделювання в бухгалтерському обліку дозволяє виокремити проблеми, які стосуються теорії облікового моделювання, моделювання бухгалтерського обліку для цілей управління, моделювання організації бухгалтерського обліку, моделювання бухгалтерського обліку на мікро- та макрорівні. Так, Я. В. Соколов визначає моделювання як метод бухгалтерського обліку, що дозволяє вивчати факти господарського життя і господарські процеси не прямо і безпосередньо, а через навмисно створені ним образи та описи-символи [14, с. 127]. Розглядаючи систему моделювання в бухгалтерському обліку з точки зору її практичної реалізації, В. М. Жук виділяє дві її складові: методику, як впорядковану систему використання існуючих методів в бухгалтерському обліку для відображення життєдіяльності суб'єктів господарювання та методичні рекомендації, як деталізовану сукупність дій, що визначають послідовність реалізації методики обліку в конкретних специфічних умовах [4, с. 123]. Вчений прогнозує модель розвитку глобальної системи обліку на теоретичних доктринах інституціональної теорії, концепції сталого розвитку, принципах синергетичної теорії [4, с. 63]. В. А. Шпак розробив концептуальну модель організації системи бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на запропонованій ним ідентифікації методології та організації бухгалтерського обліку як поняття одного порядку та різних рівнів [19, с. 453]. М. М. Шигун визначає моделювання як загальнонауковий метод досліджень, що є методологічною основою розвитку системи обліку на науково-дослідницькому і предметному рівнях [17, с. 8]. В. В. Євдокимов визначає моделювання як метод вдосконалення бухгалтерського обліку, розвитку його теорії й методології. Він вказує, що основним завданням моделювання системи бухгалтерського обліку є визначення послідовності дій, пов'язаних зі збором, обробкою даних та їх узагальненням у вигляді звітної інформації, сутність якої має відповідати вимогам релевантності та потребам і запитам користувачів [3, с. 9 – 10].

Як бачимо, ідея використання методу моделювання в обліку не є новою, але вона набуває привабливості з точки зору управління суб'єктами господарювання в умовах сталого розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування моделі системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання, яка передбачає виявлення взаємозв'язків її складових та підвищення достовірності і повноти інформації, що формується у відповідних її підсистемах, для розробки ефективних управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. В бухгалтерському обліку модель являє собою опис найбільш загальних і суттєвих властивостей облікової системи. Науковий досвід щодо еволюції теоретико-методологічних підходів до побудови та інтерпретації моделей бухгалтерського обліку дозволяє виділити такі логіко-історичні етапи:

- шаблонний (XV – XVII ст.) – в якості моделей визначається опис порядку заповнення облікових книг;
- процедурний (XVIII – XIX ст.) – характеризується формуванням певних традицій у послідовності ведення бухгалтерських записів, набору реквізитів, техніці перенесення показників з однієї книги до іншої;
- системний (кінець XIX – поч. XX ст.) – передбачає створення моделей патримонального і камерального обліку; протиставлення статичного і динамічного балансів; побудову облікових моделей з урахуванням юридичного й економічного трактування змісту бухгалтерського балансу;
- ситуаційний (сер. XX ст.) – характеризується застосуванням моделей бухгалтерського обліку з урахуванням сфери діяльності компанії, організаційно-правової форми, наявності спеціальних груп користувачів інформації бухгалтерського обліку і звітності;
- інтеграційно-технологічний (кінець XX ст. – поч. XXI ст.) – характерна спрямованість на формування єдиного інформаційного простору економічного суб'єкта на основі використання сучасних інформаційних технологій [18, с. 20 – 21].

Досвід щодо побудови моделей бухгалтерського обліку згідно з історико-еволюційним підходом дозволяє зробити висновок про те, що саме трансформаційні процеси, які відбуваються в державі, визначають напрями розвитку системи бухгалтерського обліку, а отже, і розвитку та ускладнення моделей обліку.

Методологічна модель системи бухгалтерського обліку в Україні на макрорівні включає сферу методологічного регулювання бухгалтерського обліку, сферу створення продукту ведення бухгалтерського обліку та сферу використання облікового продукту [17, с. 17]. Саме взаємозв'язок цих сфер забезпечить інформаційні потреби управління вітчизняних підприємств. В той же час управління вітчизняними підприємствами повинно бути спрямовано не просто на підвищення ефективності і результативності діяльності підприємства, а на досягнення позитивних результатів в умовах сталого розвитку.

Стратегія сталого розвитку змінює роль бухгалтерського обліку, як важливого елемента єдиного інформаційного простору підприємства, і, як наслідок, має вплив на формування концепції інтегрованої системи обліково-аналітичної системи сталого розвитку підприємства.

Інтегрована система обліково-аналітичної системи сталого розвитку підприємства базується на поєднанні облікової, контрольної й аналітичної інформаційних підсистем, які акумулюють у собі інформацію за економічною, екологічною і соціальною складовою діяльності під-

приємства та формують базис для управлінських рішень щодо розробки вектора функціонування підприємства, спрямованого на забезпечення його сталого розвитку. Саме це визначення має бути покладено в основу побудови моделі інтегрованої системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства. Об'єктом моделювання є система обліково-аналітичного забезпечення та її елементи, що розкривають теоретичну, методологічну, організаційну, методичну і технологічну складові (рис. 1).

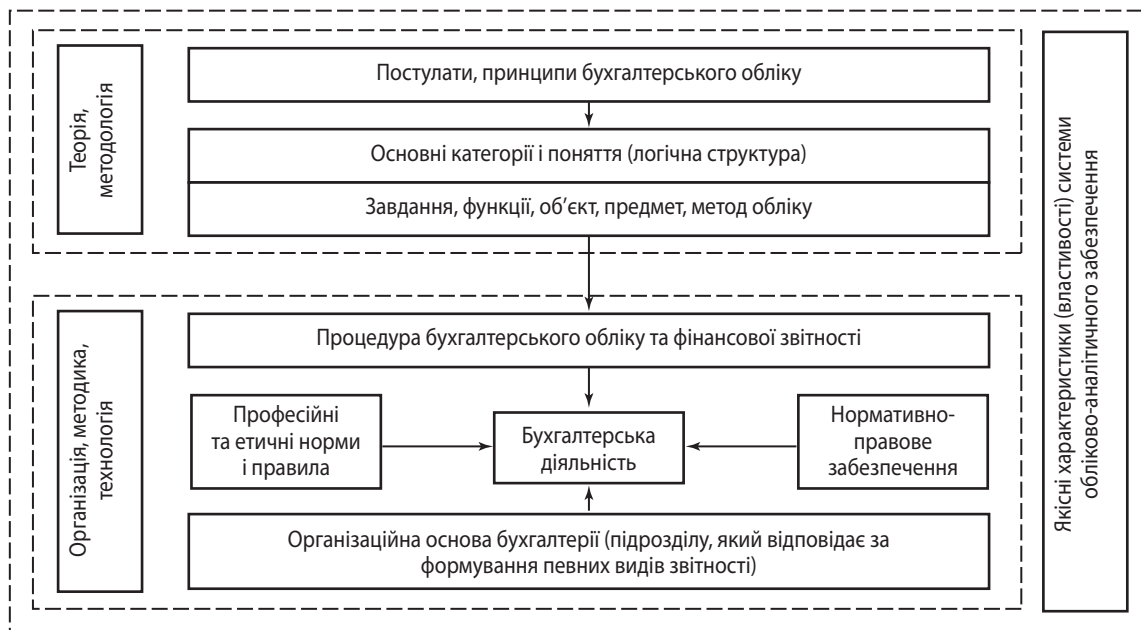


Рис. 1. Модель системи обліково-аналітичного забезпечення

[Складено на підставі [18, с. 21]]

При цьому метою моделювання системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємства є створення такої моделі, завдяки якій будуть виявлені її властивості та внутрішні (зв'язки між елементами її структури) і зовнішні (зв'язки з іншими об'єктами (моделями зовнішніх об'єктів)) зв'язки.

В узагальненому вигляді модель системи обліково-аналітичного забезпечення включає визначення принципів та понятійного апарату (логічної структури). Логічна структура системи бухгалтерського обліку через визначені поняття мети, завдання, предмету, функцій, об'єктів впливає на процедуру бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, яка лежить в основі бухгалтерської діяльності. У свою чергу, бухгалтерську діяльність визначають та регулюють професійні та етичні норми і правила, а також нормативно-правова база та організаційна основа бухгалтерії.

Для досягнення визначеної мети, системі обліково-аналітичного забезпечення мають бути притаманні такі якісні характеристики (властивості), як відкритість, комплексність, адаптивність, прогнозність, саморозвиток системи, синергія.

Базу формування моделі системи обліково-аналітичного забезпечення становлять принципи – положен-

ня теорії, що визначають всі наступні положення, які випливають з їх твердження. Визнання облікових принципів залежить від відповідності їх принципам доречності й об'єктивності. Принцип є доречним, якщо інформація про певну господарську одиницю має зміст і буде корисною споживачам інформації. Об'єктивність принципу полягає у відсутності впливу на інформацію особистих думок, дій чи оцінки тих, хто їх готує. Принцип здійснений, якщо його реалізація не спричиняє надмірних труднощів чи витрат.

Доцільним є виділення таких принципів, одні з яких стосуються ведення бухгалтерського обліку, інші – організації бухгалтерського обліку. Принципи ведення бухгалтерського обліку відображають умови застосування облікових процедур в ході збору, реєстрації, групування та узагальнення даних про факти господарського життя. Визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» принципи ведення бухгалтерського обліку згруповані на рис. 2 за трьома групами фундаментальних уявлень про функції бухгалтерського обліку: по-перше, це умови функціонування облікової системи, що визначається «господарським оточенням» суб'єкта господарювання; по-друге, це рекомендації, що є перебудовою умов облікового процесу; по-третє, обмеження щодо раніше наведених рекомендацій [1, с. 146; 10, с. 81].

До принципів організації бухгалтерського обліку відносять ті, які сприяють забезпеченню створення належних умов для ведення обліку суб'єкта господарювання. Принципи організації бухгалтерського обліку на законодавчому

рівні не визначені, а тому в науковій літературі пропонується велика їх кількість. На рис. 2 нами вказана та їх сукупність, яка різнобічно характеризує і буде сприяти досягненню цілей організації бухгалтерського обліку.

Принципи ведення бухгалтерського обліку		
Принципи-умови	Принципи-рекомендації	Принципи-обмеження
Автономність, Безперервність, Періодичність, Єдиний вимірник	Повне висвітлення, Нарахування та відповідність доходів і витрат, Історична собівартість	Обачність, Послідовність, Превалювання сутності над формою
Принципи організації бухгалтерського обліку		
Системність, динамічність, адаптивність, ритмічність, пропорційність, паралелізм, транспарентність, комплексність, пріоритетність, креативність		

Рис. 2. Принципи ведення й організації бухгалтерського обліку

Модель інтегрованої системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку повинна мати чітке визначення предмета, об'єктів і методу бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей сталого розвитку підприємства.

Під предметом бухгалтерського обліку слід розуміти кругообіг капіталу та його професійне відображення з урахуванням інституційних впливів як на таке відображення, так і на діяльність підприємства в цілому.

Визначення складу об'єктів бухгалтерського обліку набуває особливої актуальності щодо окреслення інформаційного простору управління економічною, соціальною й екологічною діяльністю підприємства, які передбачають нові умови його функціонування, а, отже, і виникнення нових об'єктів. Основоположним при класифікації об'єктів бухгалтерського обліку є їх групування за складом і розміщенням майна та джерелами його формування, яке використовується у процесі діяльності суб'єкта господарювання.

Логічна структура системи обліково-аналітичного забезпечення передбачає також визначення методу бухгалтерського обліку. Метод – це спосіб організації практичного і теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями відповідного об'єкта. Метод бухгалтерського обліку визначається як сукупність специфічних прийомів, за допомогою яких він вивчає свій предмет. В теорії бухгалтерського обліку визначається метод, який включає вісім елементів, що об'єднуються в чотири групи: первинне спостереження (документування та інвентаризація); вартісний вимір (оцінка і калькуляція); поточне групування інформації (рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис); підсумкове узагальнення (бухгалтерський баланс і звітність).

Цей перелік залишається практично незмінним вже довгий час. Проте відомі інші думки та твердження. Так, О. П. Рудановський спочатку метод визначав як реєстрацію, систематизацію, координацію, оцінку. Пізніше метод обліку ним визначається як засіб пізнання предмету, що включає систематизацію, координацію, оцінку. В. В. Сопко визначає такі методи бухгалтерського обліку: подвійний запис і система рахунків, які розвинулися на основі політекономії, математики і права [15, с. 83]. Зовсім інший склад елементів пропонує група науковців на чолі з П. С. Безру-

ких: первинний облік та документування (первинна документація та документообіг), план рахунків бухгалтерського обліку, форми бухгалтерського обліку, обсяг та зміст звітності [1, с. 7]. А. С. Крутова визначає таку нову групу елементів методу бухгалтерського обліку як комунікація та виявлення тенденцій, до яких належить моделювання та аналіз [6, с. 214].

Різноманітні підходи до складу елементів методу бухгалтерського обліку свідчать про дискусійність цього питання. Нами обрано класичний підхід, виходячи з того, що опис методу бухгалтерського обліку повинен здійснюватися з урахуванням факторів, які впливають на облікову теорію в певних умовах розвитку суспільно-економічних відносин, зокрема, в умовах сталого розвитку. До факторів, які впливають на облікову теорію в умовах сталого розвитку підприємства, слід віднести:

- 1) зміну структури майна суб'єктів господарювання, до складу якого залучаються, зокрема, інформаційні технології та об'єкти інтелектуальної власності;
- 2) втрату світовою економікою ознак індустріалізації, запровадження ресурсозберігаючих технологій у виробничій та соціальній сферах;
- 3) екологічні проблеми, які потребують вирішення шляхом мінімізації викидів і забруднення у процесі виробництва, переробки відходів виробництва, випуску екологічно чистої продукції, що обумовлює появу важливих об'єктів обліку;
- 4) розвиток корпоративних відносин;
- 5) глобалізацію економіки, яка передбачає розширення сфер функціонування підприємства у світовому масштабі, що впливає на формування та зміну ознак публічної звітності.

Очевидно, що вказані фактори знаходять свій відбиток і на використанні елементів методу бухгалтерського обліку.

Документування складається з чотирьох послідовних стадій: спостереження, сприйняття фактів господарського життя, вимір їх вартісних і натуральних параметрів, відображення цих даних на носії. Безперечно, в умовах сталого розвитку документування, як елемент методу бухгалтерського обліку, залишається основним і є основою для застосування інших елементів методу бухгалтерського обліку.

Так, в умовах сталого розвитку необхідне сприйняття всіх фактів господарського життя, які мають не тільки економічний, а й еколого-економічний та соціально-економічний зміст та, відповідно, здійснення фіксації цих фактів в документах, які будуть відображати таку інформацію без дублювання показників, складності сприйняття та інших аспектів, що ускладнюють інформативність документа.

Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку, передбачає перевірку і документальне підтвердження наявності, стану і оцінки активів і зобов'язань. За цих умов необхідною є розробка методики інвентаризації об'єктів екологічної і соціальної діяльності.

Оцінка є елементом методу, що надає можливість відображати активи і капітал в єдиному грошовому вимірнику. В умовах сталого розвитку виникає необхідність визначення та оцінки природного, соціального, людського капіталу, клієнтських активів тощо. Відповідно, елемент методу бухгалтерського обліку калькулювання є результатом застосування оцінки та передбачає зміну переліку і вартісного рівня статей калькуляції.

Бухгалтерські рахунки, як елемент методу бухгалтерського обліку, виступають способом групування однорідних за економічним змістом активів, зобов'язань, власного капіталу і господарських процесів для їх поточного відображення в бухгалтерському обліку, а також для здійснення контролю. Оскільки в умовах сталого розвитку виникають нові об'єкти обліку, то підприємства мають право самостійно включати до робочого плану рахунків ті рахунки, які будуть відображати такі об'єкти. Подвійний запис при цьому дозволяє контролювати правильність, доцільність і законність використання господарських засобів і джерел їх утворення. Екологічна та соціальна діяльність обумовлює виникнення нових господарських операцій та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку шляхом подвійного запису.

Підсумкове узагальнення передбачає застосування балансу та звітності. Баланс підприємства має включати інформацію, яка була отримана в результаті економічної, екологічної і соціальної діяльності. Узагальнення інформації про стан і результати всіх видів діяльності має забезпечити звітність, яка буде інтегрувати отримані дані в єдиний інформаційний простір, що забезпечить надійну інформаційну базу для управлінських рішень.

Отже, в умовах сталого розвитку елементи методу бухгалтерського обліку дещо трансформуються, проте жоден з них не втрачає свого значення в системі бухгалтерського обліку і не може бути виключений.

З розвитком науки і практики відбувся розвиток та диференціація методу, що привело до виникнення вчення про методологію. Поняття методології визначають як найзагальніший (філософський) метод пізнання; систему методів, що використовуються тією чи іншою наукою; особливу галузь знань, покликану бути своєрідним джерелом, з якого конкретні науки запозичують методи досліджень; філософське вчення про методи пізнання і перетворення дійсності. Частіше за все методологія бухгалтерського обліку визначається як вчення про методи, що застосовуються в ньому для вивчення предмету. В той же час суть цієї категорії передбачає більш широке її розуміння, яке базується на положеннях методології економічної науки і облікової діяльності у їх взаємодії. Визначення методології бух-

галтерського обліку може опиратися на авторитетну думку видатних вчених в галузі облікової науки – В. Ф. Палія і Я. В. Соколова, які по-різному її визначають в рахункознавстві (бухгалтерському обліку як науці) і рахівництві (бухгалтерському обліку як практичній діяльності). Методологія складає суть бухгалтерського обліку (рахункознавства) як науки. При цьому продуктом методології рахункознавства є розробка методологічної різноманітності, критеріїв відбору облікових інструментів для практичної їх реалізації, що включає концепцію професійної думки, достовірне і сумлінне судження [9, с. 239]. Під методологією в практичному значенні найчастіше розуміють структуру записів на рахунках, характеристику кореспонденції рахунків, які викликані певними господарськими операціями [16, с. 33].

В умовах орієнтації підприємств на сталий розвиток актуальною є думка І. Й. Яремко, який зазначає, що «цілісна облікова система, ґрунтована на традиційній методологічній основі, не може достатньо ефективно обслуговувати сучасну постіндустріальну (інтелектуальну, інформаційну) економіку – методологія обліку увійшла у суперечність з реаліями економічного життя» [20, с. 178]. Це означає, що методологія обліку має змінюватися під впливом різноманітних факторів. Оскільки на бухгалтерський облік мають вплив економічні умови функціонування суб'єктів господарювання, правова система, політичні фактори, національні облікові традиції, то дуже важливим є врахування значення економічних інститутів для розробки методології бухгалтерського обліку. На методологію бухгалтерського обліку мають вплив функціональні інститути та інститут управління. До функціональних інститутів відносять інститут економіки, інститут права, соціальний інститут, політичний інститут. Інститут управління включає макроекономічний інститут управління (інститут Міністерства фінансів, інститут Державного комітету статистики, інститут Державної фіскальної служби, галузеві інститути, міжнародні інститути) та мікроекономічний інститут управління (інститут власників, інститут інвесторів, інститут менеджера) [11, с. 149].

Методологія науки тісно пов'язана з організацією. Організація – система методів, способів і засобів, які забезпечують оптимальне функціонування та подальший розвиток бухгалтерського обліку, що включає організацію бухгалтерського обліку, організацію праці бухгалтерів, організацію забезпечення обліку, організацію розвитку бухгалтерського обліку. Методологія є вченням про всю систему методів, з допомогою яких здійснюються дослідження в бухгалтерському обліку. А організація – спосіб об'єднання методів у методику (рис. 3).

Методика – це система правил, методів, прийомів (способів) проведення для будь-якого дослідження. Основне призначення методики полягає в тому, щоб на основі відповідних принципів забезпечити успішне вирішення визначених завдань, практичних проблем і досягнення поставленої мети.

Ще одним елементом моделі системи обліково-аналітичного забезпечення є технологія бухгалтерського обліку. Технологія бухгалтерського обліку – це опис дій (процедур) бухгалтера та послідовності застосування сукупності способів збору та обробки, систематизації та узагальнення інформаційних даних, тобто ведення бухгалтерського обліку на окремих його стадіях для отримання



Рис. 3. Зв'язок між теорією, методологією, організацією, методикою та технологією бухгалтерського обліку

необхідної інформації. Нормативно-правовою базою технологія бухгалтерського обліку не регламентується, а визначається самим підприємством залежно від його тактичних та стратегічних завдань з урахуванням організаційних та техніко-технологічних особливостей здійснення господарської діяльності.

Визначається шість послідовних фаз обробки інформації: збір первинної інформації, аналіз кожної операції, запис кожної операції в журналах, перенесення даних до головної книги, складання пробного балансу, підготовка фінансових звітів [2, с. 45]. На підставі цього зробимо висновки, що технологія обліку включає первинний облік (до-

кументування господарських фактів – явищ та процесів), поточний облік (реєстрація господарських фактів – явищ та процесів у системі рахунків) та узагальнюючий облік (формування результативної інформації). Призначенням технології бухгалтерського обліку є опис організації і ведення бухгалтерського обліку, що вказує на взаємозв'язок її з методологією та організацією (рис. 4).

Організація бухгалтерського обліку, передбачаючи вибір суб'єкта, методики і техніки ведення бухгалтерського обліку, забезпечує процес ведення бухгалтерського обліку в умовах конкретного суб'єкта господарювання та відповідно до потреб його керівництва.



Рис. 4. Складові технології бухгалтерського обліку

Ведення бухгалтерського обліку передбачає поєднання його методики і техніки, забезпечуючи в результаті цього узагальнення результатів господарських операцій і формування інформації про діяльність підприємства за певний період.

Висновки. Отже, визначена модель системи обліково-аналітичного забезпечення надасть змогу реалізувати політику діяльності підприємства, спрямовану на інформаційне забезпечення сталого розвитку. Моделювання як метод пізнання дозволить одержати інформацію для розробки ефективних управлінських рішень, спрямованих на досягнення цілей сталого розвитку суб'єкта господарювання. Перспективами подальших досліджень є розробка

моделей кожного елементу системи обліково-аналітичного забезпечення, які визначають якість її функціонування в умовах сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безруких П. С. Бухгалтерский учет в промышленности / [П. С. Безруких и др.]; под. ред. П. С. Безруких. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 263 с.
2. Велш Г. А. Основи фінансового обліку / Г. А. Велш, Д. Г. Шорт; [пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач]. – К.: Основи, 1999. – 943 с.
3. Євдокимов В. В. Моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і практика застосування: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. В. Євдокимов. – К., 2005. – 20 с.

4. Жук В. М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки : монографія / В. М. Жук. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. – 454 с.
5. Кольвах О. И. Ситуационно-матричное моделирование в бухгалтерском учете и балансоведении : монография / О. И. Кольвах. – М. : Вузовская книга, 2010. – 336 с.
6. Крутова А. С. Метод бухгалтерського обліку в умовах інформаційного суспільства / А. С. Крутова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2009. – Вип. 1 (1). – С. 206 – 217.
7. Малуга Н. М. Моделирование как инструмент обеспечения прогностической функции бухгалтерского учета / Н. М. Малуга // Вестник НТУ «ХПИ». – 2005. – № 8. – С. 175 – 177.
8. Маренич Т. Г. Моделивання системи бухгалтерського обліку / Т. Г. Маренич [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_137/04.pdf
9. Осмятченко В. Вплив інформаційних технологій на принципи і функції бухгалтерського обліку / В. О. Осмятченко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 1 (10). – С. 80 – 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ovofbo.pdf>
10. Палий В. Ф. Теория бухгалтерского учета : учебник / В. Ф. Палий, Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 279 с.
11. Проданчук М. А. Інституціональна економічна теорія у формуванні методології бухгалтерського обліку / М. А. Проданчук // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 5. – С. 146 – 155.
12. Рашитов Р. С. Логико-математическое моделирование в бухгалтерском учете / Р. С. Рашитов. – М. : Финансы, 1979. – 128 с.
13. Сидорова М. И. Развитие моделей бухгалтерского учета в условиях информационных технологий : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / М. И. Сидорова. – М., 2013. – 44 с.
14. Соколов Я. В. Моделирование и его роль в бухгалтерском учете / Я. В. Соколов // Бухгалтерский учет. – 1996. – № 6. – С. 3 – 8.
15. Сопко В. В. Основи наукових досліджень / В. В. Сопко. – К. : НМКВО, 1990. – 148 с.
16. Шапошников А. А. Классификационные модели в бухгалтерском учете / А. А. Шапошников. – М. : Финансы и статистика, 1982. – 142 с.
17. Шигун М. М. Розвиток теорії та методології моделювання системи бухгалтерського обліку : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / М. М. Шигун. – К., 2010. – 36 с.
18. Шилова Л. Ф. Методология формирования и инструментарий бухгалтерской отчетности : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Л. Ф. Шилова. – Йошкар-Ола, 2010. – 38 с.
19. Шпак В. А. Концептуальна модель організації системи бухгалтерського обліку / В. А. Шпак // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – Львів, 2011. – Вип. 36. – С. 450 – 453.
20. Яремко І. Й. Економічні категорії в методології обліку : монографія / І. Й. Яремко. – Львів : Каменяр, 2002. – 191 с.
- modeling in accounting and balansovedenii]. Moscow: Vuzovskaia kniga, 2010.
- Krutova, A. S. "Metod bukhgalterskogo obliku v umovakh informatsiinoho suspilstva" [The method of accounting in the information society]. Ekonomichna stratehiia i perspektivyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh, no. 1 (1) (2009): 206-217.
- Maliuga, N. M. "Modelirovanie kak instrument obespecheniia prognosticheskoy funktsii bukhgalterskogo ucheta" [Modeling as a tool for forecasting function of accounting]. Vestnik NTU «KhPI», no. 8 (2005): 175-177.
- Marenych, T. H. "Modeliuvannia systemy bukhgalterskogo obliku" [Modeling accounting system]. http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_137/04.pdf
- Osmiatchenko, V. O. "Vplyv informatsiinykh tekhnolohii na pryntsyipy i funktsii bukhgalterskogo obliku" [Impact of Information Technology on principles and accounting functions]. <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ovofbo.pdf>
- Paliy, V. F., and Sokolov, Ya. V. Teoriia bukhgalterskogo ucheta [Accounting Theory]. Moscow: Finansy i statistika, 1988.
- Prodanchuk, M. A. "Instytutionalna ekonomichna teoriia u formuvanni metodolohii bukhgalterskogo obliku" [Institutional economic theory in shaping accounting methodology]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu im. V. V. Dokuchaieva. Seriiia «Ekonomichni nauky», no. 5 (2014): 146-155.
- Rashitov, R. S. Logiko-matematicheskoe modelirovanie v bukhgalterskom uchete [Logical-mathematical modeling in accounting]. Moscow: Finansy, 1979.
- Sidorova, M. I. "Razvitie modeley bukhgalterskogo ucheta v usloviakh informatsionnykh tekhnolohiy" [Development of a model of accounting in terms of information technology]. avtoref. dis. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.12, 2013.
- Sokolov, Ya. V. "Modelirovanie i ego rol v bukhgalterskom uchete" [Modeling and its role in accounting]. Bukhgalterskiy uch, no. 6 (1996): 3-8.
- Sopko, V. V. Osnovy naukovykh doslidzhen [Basic scientific research]. Kyiv: NМКВО, 1990.
- Shaposhnikov, A. A. Klassifikatsionnye modeli v bukhgalterskom uchete [Classification models in accounting]. Moscow: Finansy i statistika, 1982.
- Shyhum, M. M. "Rozvytok teorii ta metodolohii modeliuvannia systemy bukhgalterskogo obliku" [Development of the theory and methodology of simulation accounting system]. avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.09, 2010.
- Shilova, L. F. "Metodologiiia formirovaniia i instrumentariy bukhgalterskoy otchetnosti" [Methodology of formation and instruments of financial statements]. avtoref. dis. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.12, 2010.
- Shpak, V. A. "Kontseptualna model orhanizatsii systemy bukhgalterskogo obliku" [Conceptual model of accounting]. Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii. Seriiia ekonomichna, no. 36 (2011): 450-453.
- Velsh, H. A., and Short, D. H. Osnovy finansovoho obliku [Fundamentals of Financial Accounting]. Kyiv: Osnovy, 1999.
- Yevdokymov, V. V. "Modeliuvannia systemy bukhgalterskogo obliku: teoriia i praktyka zastosuvannia" [Modeling accounting systems: theory and practice application]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.06.04, 2005.
- Yaremko, I. I. Ekonomichni katehorii v metodolohii obliku [Economic category in accounting methods]. Lviv: Kameniar, 2002.
- Zhuk, V. M. Bukhgalterskiy oblik: shliakhy vyrishennia problem praktyky i nauky [Accounting: solutions to the problems of science and practice]. Kyiv: NNTs «Instytut ahrarnoi ekonomiky», 2012.

REFERENCES

Bezrukikh, P. S. et al. Bukhgalterskiy uchet v promyshlennosti [Accounting industry]. Moscow: Finansy i statistika, 1987.

Kolvakh, O. I. Situatsionno-matrichnoe modelirovanie v bukhgalterskom uchete i balansovedenii [Situationally-matrix